

SORU- 1: Aşağıdaki tabloları dikey yüzdeler analiz tekniği ile analiz ediniz ve yorumlayınız.

TABLO KALEMLERİ	Y1	Y2	DİKEY YÜZDELER	
			Y1	Y2
Brüt Satışlar	1.400	1.900	101,60	101,23
Satış İndirimleri (-)	22	23	1,60	1,23
Net Satışlar	1.378	1.877	100,00	100,00
Satışların Maliyeti (-)	897	1.322	65,09	70,43
BRÜT SATIŞ KARI	481	555	34,91	29,57
Faaliyet Giderleri (-)	226	285	16,40	15,18
FAALİYET KARI	255	270	18,51	14,38
O.Gelir ve Karlar	55	165	3,99	8,79
O.Gider ve Zararlar (-)	5	36	0,36	1,92
Finansman Giderleri (-)	2	14	0,15	0,75
OLAĞAN KAR	303	385	21,99	20,51
O.dışı Gelir ve Karlar	7	5	0,51	0,27
O.dışı Gider ve Zarar (-)	40	82	2,90	4,37
DÖNEM KARI	270	308	19,59	16,41
D.Kar Vergi ve DYYK(-)	140	90	10,16	4,79
DÖNEM NET KARI	130	218	9,43	11,61

Brüt Satış Karı: İşletmenin brüt satış karı, Y1 yılında net satışların %34,91 oranında iken Y2 yılında %29,57 oranına düşmüştür. Brüt kar üzerinde olumsuz etkisi bulunan kalemler, satış indirimleri ile satışların maliyetidir.

Satış indirimlerine bakıldığında, Y1 yılında net satışların %1,60 iken Y2 yılında 1,23 oranına düşmüştür. Bu durum olumlu yorumlanır. Satıştan indirimlerin ayrıntısı verilmemiştir, ama iade ve/veya iskontodan oluştuğu bilinmektedir.

Eğer satış indirimlerindeki düşüş satış iskontolarından kaynaklanıyorsa; işletmenin bulunduğu sektörde rekabet yoğunluğunun azaldığına veya işletmenin rekabet gücünün arttığına yorumlanabilir.

Eğer satış indirimlerindeki düşüş satış iadelerinden kaynaklanıyorsa; bu durum müşteri memnuniyetinin arttığına yorumlanır.

Satışların maliyetine bakıldığında ise Y1 yılında net satışların % 65,09 oranında iken Y2 yılında % 70,43 oranına yükselmiştir. Bu oranın yüksek boyutta olduğu görülmektedir. Ayrıca önceki döneme göre daha da yükselmiştir. Bu durum işletmenin brüt kar marjının azalmasının temel nedenidir. Bu bağlamda işletmenin üretim ve tedarik süreçlerinde kaliteden ödün vermeden tasarruflar sağlaması gerekir.

Faaliyet Karı: İşletmenin faaliyet karı, Y1 yılında net satışların %18,51 oranında iken Y2 yılında %14,38 oranına düşmüştür. Brüt kardan sonra faaliyet karını olumsuz etkileyen tek kalem, faaliyet giderleridir. Faaliyet giderleri, Y1 yılında net satışların %16,40 iken Y2 yılında 15,18 oranına düşmüştür. Bu durum olumlu bir gelişmedir, ancak faaliyet giderlerinin halen çok yüksek olduğu görülmektedir. Faaliyet giderlerinin ayrıntısı verilmemiştir, fakat araştırma geliştirme giderleri, Pazarlama, satış ve dağıtım giderleri ve genel yönetim giderlerinden oluştuğu bilinmektedir. İşletme faaliyetlerini olumsuz etkilemeyecek şekilde tasarruflar sağlanmalıdır.

Olağan Kar: İşletmenin olağan karı, Y1 yılında net satışların %21,99 oranında iken Y2 yılında %20,51 oranına düşmüştür. Ancak her iki yılda da olağan kar, faaliyet karından daha yüksek düzeyde gerçekleşmiştir. Bu durum işletmenin yan faaliyetlerden elde ettiği gelir ve karların, yan faaliyetlerden katlandığı gider ve zararlardan ve finansman giderlerinden yüksek olduğunu ifade eder. Bu durum işletmeyi ana faaliyetten uzaklaştırmadığı sürece karlılık açısından olumlu yorumlanır.

Dönem Karı: Kabaca bir vergi matrahı niteliğinde olan ve bir işletmenin bir dönemdeki faaliyet sonuçlarını gösteren dönem karının, Y1 yılında net satışların %19,59 oranında iken Y2 yılında %16,41 oranına düşmüştür. Her iki yılda da dönem karı, olağan kardan daha düşük düzeyde gerçekleşmiştir. Bu durum işletmenin faaliyet dışından elde ettiği gelir ve karların, faaliyet dışından katlandığı gider ve zararlardan düşük olduğunu ifade eder.

Dönem Net Karı: Şirketin bir dönemdeki faaliyetlerinin vergi sonrası sonuçlarını gösteren dönem net karının, Y1 yılında net satışların %9,43 oranında iken Y2 yılında %11,61 oranına yükselmiştir. Bu durum dönem karı ile birlikte değerlendirildiğinde işletmenin önceki döneme göre nispeten daha iyi bir vergi planlaması yaptığı ve önceki döneme göre daha az vergi ve diğer yasal yükümlülüklerle katlandığı anlaşılmaktadır. Ancak işletmenin her iki dönemde de dönem net karlılık oranının düşük olduğu görülmektedir. Bu nedenle mevcut karlılık oranı ile büyümenin finansmanında kullanacağı veya ortaklarına kar payı (temettü) olarak dağıtacağı bir fon sağlama kabiliyeti bakımından yeterli olduğu söylenemez.

Sonuç: İşletmenin yukarıdaki durumu daha sağlıklı bir şekilde yorumlayabilmek için işletmenin içinde bulunduğu sektör ve ekonomik durum ile işletmenin yapısal ve yönetsel özellikleri ile birlikte değerlendirilmelidir.

SORU 2- Aşağıda finansal tabloları verilmiş ABC Firması bir ticaret işletmesidir. Bu tabloları kullanarak aşağıdaki soruları Y2 yılı için cevaplayınız. (Formülleri ve Hesaplamalarınızı göstermeniz durumunda değerlendirilecektir.

1. Asit Test Oranı hesaplayınız.
2. Nakit Oranı hesaplayınız.
3. Stok Bağımlılık Oranı hesaplayınız.
4. Stokta Kalma Süresini hesaplayınız.
5. Alacakların Tahsil Süresini hesaplayınız.
6. Kaldıraç Oranını hesaplayınız.

Yukarıdaki hesaplamalarınızın sonuçlarını aşağıda verilen bütçe standartlarını dikkate alarak kısaca yorumlayınız.

ABC Sanayi AŞ	Y1	Y2
Dönen Varlık	3000	3600
Hazır Değerler	570	600
Menkul Kıymetler	600	800
Ticari Alacaklar	300	400
Stoklar	1530	1800
Duran Varlık	6950	8550
AKTİFLER	9950	12150
KVYK	1470	1800
Ticari Borçlar	200	200
UVYK	180	150
Öz kaynaklar	8300	10200
Dönem Net Karı	5600	7200
PASİFLER	9950	12150

Gelir Tabloları	Y1	Y2
Brüt Satışlar	23000	72000
Satış İndirimleri (-)	3000	12000
Net Satışlar	20000	60000
Satışların Maliyeti(-)	14000	45000
Brüt Satış Karı	6000	15000
Faaliyet Giderleri(-)	4000	13800
Faaliyet Karı	2000	1200
DFO. Gelir ve Kar.	2200	5400
DFO.Gider ve Zarar (-)	400	1200
Finansman Gider(-)	200	600
Olağan kar	3600	4800
O.dışı Gel. ve Kar	6400	7200
O.dışı Gid.ve Zarar(-)	3000	3000
Dönem Karı	7000	9000

	Bütçe standardı
Asit Test Oranı	1
Nakit Oran	0,30
Stok Bağımlılık Oranı	%19
Stokta kalma süresi	40 gün
Alacak tahsil süresi	5 gün
Kaldıraç Oranı	%30

Cevap:

1. **Asit Test Oranı** = (Dönen Varlıklar – Stoklar) / Kısa Vadeli Borçlar

$$= (3.600 - 1.800) / 1.800 = 1$$
2. **Nakit Oran** = (Dönen Varlıklar – (Stoklar + Ticari Alacaklar)) / Kısa Vadeli Borçlar

$$= (3.600 - (400 + 1.800)) / 1.800 = 0.78$$
3. **Stok Bağımlılık Oranı** = (KVYK – (Hazır Değer + Menkul Değer)) ÷ stoklar

$$= (1.800 - (600 + 800)) ÷ 1.800 = 0,22 = \%22$$
4. **Stok Devir Hızı Oranı** = Satılan Malın Maliyeti ÷ Ortalama Ticari Mal Stoku
Ort. stok = (Dönem Başı stok + Dönem sonu stok) / 2
Ortalama stok = $(1530 + 1800) / 2 = 1665$
Stok Devir Hızı = $45.000 / 1.665 = 27,0$
Stokta kalma süresi = $360 ÷ \text{Stok Devir Hızı}$
Stokta kalma süresi = $360 ÷ 27 = 13 \text{ gün}$
5. **Ticari Alacak Devir Hızı Oranı** = Net satışlar / Ort. Ticari Alacaklar
Ortalama Ticari Alacak = (D.Başı T.Alacak + D.Sonu T.Alacak) / 2
Ortalama Ticari Alacak = $(300 + 400) / 2 = 350$
Alacak Devir Hızı = $60.000 / 350 = 171$
Alacak tahsil süresi = $360 / \text{Alacak Devir Hızı}$
Alacak tahsil süresi = $360 / 171 = 2 \text{ gün}$
6. **Kaldıraç Oranı** = Toplam Borç ÷ pasif toplam
Toplam borç = $1.800 + 1.50 = 1.950$
Kaldıraç Oranı = $1.950 / 12.150 = 0,16 = \%16$

Yorum;

- Asit test oranı 1 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu oranın bütçe standardı 1'dir. Bu durum işletmenin stoklara dokunmadan, kısa vadeli yükümlülüklerini yerine getirme konusunda hedeflediği borç ödeme gücüne eriştiğini gösterir.
- Nakit oran 0,78 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu oranın bütçe standardı 0,30'dır. Bu durum işletmenin günlük faaliyetler için ihtiyaç duyduğu likidite konusunda hedeflediği düzeyin üzerinde bir güce eriştiğini gösterir. Atıl fon oluşmadığı takdirde likidite ve risk açısından olumludur.
- İşletmenin stok bağımlılık oranı %22 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu oranın bütçe standardı %19'dur. Bu durum işletmenin bütçede hedeflediği düzeyin üzerinde bir stok bağımlılığına sahip olduğunu gösterir. İşletmenin satış ve pazarlama politikasını gözden geçirmesi yerinde olacaktır.
- İşletmenin stokta kalma süresi 13 gün olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu sürenin bütçe standardı 40 gündür. Bu durum işletmenin bütçede hedeflediği süreden daha kısa bir sürede stoklarını erittiğini gösterir. Bu durum fonların ve faaliyetlerin etkinliği ve likidite açısından olumlu yorumlanır.
- İşletmenin alacak tahsil süresi 2 gün olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu sürenin bütçe standardı 5 gündür. Bu durum işletmenin bütçede hedeflediği süreden daha kısa bir sürede alacaklarını tahsil ettiğini gösterir. Bu durum fonların ve faaliyetlerin etkinliği ve likidite açısından olumlu yorumlanır.
- İşletmenin kaldıraç oranı %16 olarak hesaplanmıştır. Bu oranın bütçe standardı %30'dır. Bu durum işletmenin varlıklarını hedeflediği düzeyden daha düşük bir oranda yabancı kaynak ile finanse ettiğini gösterir. Ayrıca bu oranın %50'den küçük olması mali yapının güçlü olduğunu gösterir ve olumlu yorumlanır.

ÇÖZÜM – 3: Aşağıdaki finansal tablo dikey yüzdeler analiz tekniği ile analiz edilirken, artış/azalış oranları aşağıdaki formül ile hesaplanmıştır.

$$\text{Dikey yüzde oranı} = \frac{\text{İlgili kalem tutarı}}{\text{Aktif veya Pasif}} \times 100$$

ABC Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin 2024 Tarihli Bilançosu		
Aktif	Cari Dönem	Dikey Yüzde (%)
Dönen Varlıklar	4.770	57,47
Hazır Değerler	160	1,93
Menkul Kıymetler	810	9,76
Ticari Alacaklar	1.000	12,05
Stoklar	2.800	33,73
Duran Varlıklar	3.530	42,53
Ticari Alacaklar	210	2,53
Mali Duran Varlıklar	810	9,76
Maddi Duran Varlıklar	2.400	28,92
Diğer Duran Varlıklar	110	1,33
Aktif Toplamı	8.300	100
PASİF		
Kısa Vadeli Kaynaklar	1.600	19,28
Ticari Borçlar	1.300	15,66
Ödenecek Vergi ve D.YY.	300	3,61
Uzun Vadeli Kaynaklar	2.900	34,94
Mali Borçlar	2.100	25,30
Ticari Borçlar	600	7,23
Alınan Avanslar	160	1,93
Diğer U.V.Y.K	40	0,48
Özkaynaklar	3.800	45,78
Ödenmiş Sermaye	2.500	30,12
Kar Yedekleri	800	9,64
Dönem Net Karı	500	6,02
Pasif Toplamı	8.300	100

Varlık yapısı;

Bir ticaret işletmesi olan ABC Sanayi ve Tic. A.Ş.'nin 2 Bilançosunun aktif toplamının %57,47'sini dönen varlıklar, %42,53'ünü duran varlıklar oluşturmaktadır. Bir ticaret işletmesi için dönen varlıkların duran varlıklardan büyük olması beklenen bir durumdur. Dönen varlıkların ayrıntısına bakıldığında;

Hazır Değerler: Bu kalem, aktif toplamın %1,93'sini oluşturmaktadır. Bir ticaret işletmesi olarak, peşin mal alışlarını, günlük giderlerini ve kısa vadeli borçlarını karşılama bakımından bu yüzdenin küçük olduğu söylenebilir. Ancak, hazır değerlerdeki bu azlığı, geçici yatırım olarak menkul kıymetler giderebilir.

Menkul kıymetler: Menkul kıymetler aktif toplamının %9,76'sını oluşturmaktadır. Bu açıdan, işletmenin iyi bir likit yapıya sahip olduğu söylenebilir.

Ticari Alacaklar: Bu kalem aktif toplamın %12,05'ini oluşturmaktadır. Bu dikey yüzdenin düşük olmadığını söyleyebiliriz. İşletmenin kredili satışta yaptığını gösteren bu durum, alacakların tahsilinde güçlük çekildiğine de işaret eder.

Stoklar: Stoklar, aktif toplamının %33,73'ünü oluşturmaktadır. Bir ticaret işletmesinin esas faaliyet konusu olarak bu yüzdenin yüksekliği normal karşılanabilir. Ancak stokların eritememesi durumunda likidite açısından sıkıntı yaşanabilir. Duran varlıklar grubuna bakıldığında ise; maddi duran varlıklar ve mali duran varlıklar büyük kalemleri oluşturmaktadır.

Mali Duran Varlıklar: Bu kalem aktifin %9,76'ini oluşturmaktadır. Ticari işletmenin

ana konusuna girmese dahi, başka işletmelere ortaklığı bakımından yüzdenin, yeterli büyüklükte olduğu ve işletmenin mali durumuna katkıda bulunduğu söylenebilir. Rekabeti kırmak veya ucuz ve zamanında alışlar yapabilmek için yapılmış olabileceği söylenebilecek bu yatırım işletmeyi ana faaliyetten uzaklaştırmadığı ve borç ödeme gücünü olumsuz etkilemediği sürece olumludur.

Maddi Duran Varlıklar: Bilançoda net değeri ile gösterilen bu kalem, aktif toplamın %28,92'ni oluşturmaktadır. Bir ticaret işletmesinin duran varlıklara yüksek oranda yatırım yapmasının nedenleri incelenmelidir.

Kaynak yapısı

İşletmenin kaynaklarına bakıldığında ise, toplam kaynakların %54,22'si yabancı kaynaklardan %45,78'inin özkaynaklardan oluştuğu görülmektedir. Bu durum işletmenin mali yapısının zayıf olduğuna işaretir. Bu durum, aktif üzerinde üçüncü şahısların daha fazla söz sahibi olduğunu, özkaynakların alacaklılar için yeterince güvence vermediği, gibi olumsuz sonuçlara sebep olacaktır.

İşletmenin yabancı kaynaklarına bakıldığında ise toplam kaynakların %19,28'i kısa vadeli yabancı kaynaklardan %34,94'ü ise uzun vadeli yabancı kaynaklardan oluştuğu görülmektedir. Bu durum işletmenin borçlanmada uzun vadeyi tercih ettiğini göstermektedir. Kısa vadeli yabancı kaynakların hem oran olarak az olması hem de ayrıntısına bakıldığında büyük oranda ticari borçlardan oluşması risk oluşturmaları söylenebilir. Özellikle de kısa vadeli borçlar dönen varlıklar ile birlikte değerlendirildiğinde, işletmenin dönen varlıklarıyla borçlarını karşılama gücünün ve net çalışma sermayesinin yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Uzun vadeli yabancı kaynakların ayrıntısına bakıldığında ise, ağırlıklı olarak finansal borçlardan oluştuğu ve işletmenin uzun vadeli banka kredisi kullandığı söylenebilir.

İşletmenin devamlı sermayesi ise (uzun vadeli yabancı kaynaklar + özkaynaklar) toplam varlıkların %80,72'si oranındadır. Bu oran duran varlıklar ile birlikte değerlendirildiğinde, işletmenin uzun vadeli varlıkları olan duran varlıkların tamamının uzun vadeli kaynaklarla finanse edildiği anlaşılmaktadır. Bu durum likidite, borç ödeme gücü ve net çalışma sermayesi açısından olumlu yorumlanır.

Sonuç olarak, işletmenin yukarıdaki durumu daha sağlıklı bir şekilde yorumlayabilmek için işletmenin içinde bulunduğu sektör ve ekonomik durum ile işletmenin yapısal ve yönetsel özellikleri ile birlikte değerlendirilmelidir.

SORU -4 Finansal Tablolar Analizinin türlerini açıklayınız.**Finansal Verilerin Çeşitliliğine veya Analizin Kimin İçin Yapıldığına Göre Analiz Türleri****a) İç Analiz;**

- İşletme içindeki kişilerce yapılır. (Ortaklar, yöneticiler)
- Basılı raporlarla birlikte işletmedeki tüm dokümanlar kullanılabilir.
- İç analizler, esas olarak yönetim amaçları için yapılmaktadır.
- Planlama ve kontrol bakımından iç analizlerin önemli bir yeri vardır.

b) Dış Analiz;

- İşletmeyle ilgili olan üçüncü kişiler (Bankalar, hissedarlar, alacaklılar gibi) tarafından yapılır.
- Bu analizde yalnızca işletmenin basılı raporları ve işletmeden elde edilebilen bilgiler kullanılabilir.
- Bu analizler genellikle işletme dışındaki tarafların yaptıkları analizlerdir.
- Bir işletmeye ortak olmak isteyenlerin; şirketin kamuoyuna açıklamış olduğu finansal tablolar ve finansal veriler üzerinden yaptıkları analizlerdir.

Finansal Tabloların İçeriğine veya Kapsamına Göre Analiz Türleri**a) Statik Analiz;**

- İşletmenin belli bir dönemine veya belli bir tarihine ait finansal tablo verileri kendi aralarındaki anlamlı ilişkileri saptamak üzere analiz edilmektedir.
- Bu analiz türüne verilebilecek en güzel örnekler "dikey yüzdeler analizi tekniği ve oran analizi tekniğidir".

b) Dinamik Analiz;

- İşletmenin birden fazla dönemine ilişkin karşılaştırmalı analizler yanında diğer işletmeler veya rakip işletmelerle de karşılaştırmalı analizler yapılmaktadır. Bu analiz türü detaylı bilgilere dayalı yapılan bir analizdir.
- Bu analiz türüne örnek olarak, "Eğilim yüzdeleri analiz tekniği ile karşılaştırmalı tablolar analiz tekniği verilir.

Finansal Tablolar Analizinin Yapılma Amacına Göre Analiz Türleri

a) Yönetim Analizi;

- Yönetim kararlarına destek olacak şekilde saptamalarda bulunmak
- Yönetimsel amaçlar ile yapılan analizlerdir.
- Yönetim analizleri; iç analizdir.
- Hem statik analiz hem de dinamik analiz şeklinde yapılabilir.
- Yönetim analizlerinde işletmenin verimlilik, karlılık, likidite, finansal durum gibi durumları hakkında saptamalar yapılır.

b) Yatırım Analizi;

- İşletmenin gelecekteki kazanma yeterliliği ölçülür.
- İşletmeye borç vermek isteyen veya işletmenin hisse senetlerini satın almak isteyenlerce yapılır.
- İşletmeden alacaklı olan veya işletmenin hisse senetlerini satın almış olan taraflarca yapılmaktadır.
- Özellikle uzun vadeli olarak işletme finansmanına katkı sağlayanların veya sağlayacakların yaptıkları analizlerdir.

c) Kredi Analizleri;

- İşletmenin kredi talebinde bulunduğu banka ve benzeri finansal kuruluşlar tarafından yapılan analizlerdir.
- Kredi analizlerinde işletmenin özellikle likidite durumu hakkında değerlendirmeler yapılmaktadır.
- Kredi talebinde bulunan işletmelerin kısa vadeli borçlarını ödeyebilme gücü ölçülür.

SORU -5 Öz kaynak değişim tablosunun düzenlenme amacını ve kurallarının açıklayınız.

Öz kaynaklar Değişim Tablosunun düzenlenme amacı, özellikle sermaye şirketlerinde bir dönem içinde Özkaynak kalemlerinde meydana gelen değişimlerin gösterilmesini sağlamaktır. Böylece Özkaynak finansmanının yapısı bir bütün olarak görülebilir ve bu yapı üzerinde etkili olan kalemlerin dönemsel değişimlerinin işletme bakımından doğurabileceği etkiler değerlendirilebilir.

Öz kaynaklar Değişim Tablosunun düzenlenme kuralları

- Öz kaynaklar Değişim Tablosu cari dönem ve önceki dönem verilerini içerecek biçimde sunulur,
- Öz kaynaklar Değişim Tablosu; Ödenmiş sermaye, sermaye yedekleri, kâr yedekleri ve geçmiş dönemler kârı(zararı) ve dönem net kârı(zarar) kalemlerinin her birinin dönem başı tutarını, dönem içinde kalemlerde meydana gelen azalışları, artışları ve dönem sonu kalanını ayrı ayrı gösterecek biçimde düzenlenir.